saame pildi sellest, kuhu on eeskätt sihitud arvuliselt meie kaupmeeste tegevus; see oleks:

Pagariärid	555
Maantee-transport	393
Söögi-, teemajad jne.	325
Turu- ja uulikauplused	313
Riide-, jalanõude- ja nahakaupl.	165
Segakauplused	95
Raamatu-, noodi- jne. kaupl. jne.	43

Üldse aga saavad ülalpidamist suurimad kaubandusalal teotsevad elanikkude rühmad järgmisist kaubandusharudest:

Pagariärid	2184
Maantee-transport	1410
Söögi-, teemajad jne.	1257
Riide-, jalanõude- ja nahakaupl.	878
Turu- ja uulikauplused jne.	788

Nagu meie tabelist näha, ületab passiivsete perekonnaliikmete arv kõigil vaadeldud juhtudel aktiivsete arvu, välja arvatud vaid söögi-, teemajade- jne. kaubandusharu. Asetades kaubandusharud ritta aktiivsete ja passiivsete perekonnaliikmete suhtarvude järele, saame nimelt järgmise järjekorra:

Ühe aktiivse perekonnaliikme kohta tuleb passiivseid:

Maantee-transpordis	1,8
Pagariärides ja raudtee-transpordis	1,7
Ehitusm. ja kütteainete-kaupl. ning veetransp.	1,6
Riide-, jalanõude- ja naha- ning segakpl.	1,5
Turu- ja uulikauplusis jne.	1,4

Kaubandus 1923. a. linnavalitsuse poolt teostatud uuringu järele.

Ettevõtete arv ja omandusekuju. Nagu tööstusettevõtetegi vaatlemisel, jaotame ka kaubandusettevõtted kolme rühma: suurkaubanduslikud ettevõtted — peaasjalikult hulgimüügi-kauplused aasta üldkäibega mitte alla 15 milj. marga (I järgu patendiga), keskkaubanduslikud ettevõtted üldkäibega 15—2,5 milj. mk. (II järgu patendiga) ja lõppeks väikekaubanduslikud ettevõtted üldkäibega alla 2,5 milj. marga. Selle põhjal saame ülevaate järgmisel leheküljel esinevast esimesest tabelist.

Kõik need kaubandusettevõtted jagunevad eriharudes omandusekuju järele sääraselt, nagu seda näitab järgmisel leheküljel esitatud teine tabel.

Nii näeme, et meie kaubandusettevõtted jagunevad isekeskis järgmiselt:

Ühistegelisi kaubandusettevõtteid	9
Omavalitsuse kaubandusettevõtteid	3
Aktsiaseltse	18
Osaühingulisi kaubandusettevõtteid	15
Eraomanduslikke kaubandusettevõtteid	1434
Kokku	1479

Võrreldes seda väljavõtet samasisulisega käesoleva ülevaate tööstuslikus osas, näeme, kui vähearenenud on meil ühistegeline tegevus. Meil pole ühtegi ühistegelist tööstusettevõtet ja ka kaubanduslikke on vaid 9. Ühel kui teisel juhul on rõhuvas ülekaalus eraomanduslik omandusekuju.

Tartu, lk. 523